

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

DEFINITIEF RAPPORT

KWALITEITSONDERZOEK

NIET BEKOSTIGDE INSTELLING VOOR VOORTGEZET ONDERWIJS

DE VRIJE RUIMTE DEN HAAG

School/vestiging : De Vrije Ruimte VO
Plaats : Den Haag
BRIN-nummer : 30AC
Datum uitvoering onderzoek: 28 mei 2010
Datum vaststelling rapport : 13 oktober 2010

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING

2 OORDELEN

3 CONCLUSIE

BIJLAGE

1 INLEIDING

Dit rapport van de Inspectie van het Onderwijs bevat de uitkomsten van het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs op De Vrije Ruimte voortgezet onderwijs te Den Haag. Deze school is een B3-school: een particuliere school die de status heeft van 'school in de zin van artikel 1, onderdeel b, onder 3 van de Leerplichtwet 1969'. Het onderzoek waarover de inspectie rapporteert, vond plaats op 28 mei 2010.

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs door onderzoek te doen naar de aspecten van kwaliteit die zijn vastgelegd in de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT). In het Toezichtkader niet bekostigd voortgezet onderwijs 2008 is uitgewerkt om welke aspecten dit bij een B3-school gaat en op welke wijze het onderzoek door de inspectie vorm en inhoud krijgt. Het toezichtkader niet bekostigd voortgezet onderwijs 2008 bevat de voor het voortgezet onderwijs vastgestelde minimumnormen, maar gaat daar niet bovenuit.

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs met behulp van een beperkte set onderzoeksvragen die ruimte laat voor de wijze waarop de school het onderwijs inricht en tegelijkertijd leidt tot een oordeel over de kwaliteit van het onderwijs. De onderzoeksvragen sluiten nauw aan bij de kwaliteitsaspecten uit de Wet op het onderwijstoezicht (WOT), maar zijn tegelijkertijd zo geformuleerd dat ze niet ingrijpen in de vrijheid van de B3-scholen om zelf de wijze van aanbieden, organisatie en inrichting van het onderwijs te bepalen.

Daarnaast geven de onderzoeksvragen antwoord op de vraag of de school met de wijze waarop zij haar onderwijs inricht voldoende tegemoet komt aan de criteria die de Leerplichtwet 1969 stelt aan een niet uit de openbare kas bekostigde B3-school waar onderwijs wordt gegeven aan leerlingen in de leeftijdsgroep van het voortgezet onderwijs. De beoordeling van de kwaliteitsaspecten vindt derhalve plaats met behulp van onderzoeksvragen die op de eisen die volgens de WOT en Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) van toepassing zijn alsmede op de eisen van 'overeenkomstige inrichting' die volgens de Leerplichtwet 1969 op B3-scholen van toepassing zijn.

Kwaliteitstoezicht en nalevingstoezicht gaan dan ook 'hand in hand', zodat de inspectie naar aanleiding van het kwaliteitsonderzoek tevens kan vaststellen of

De Vrije Ruimte voortgezet onderwijs nog steeds voldoet aan de criteria uit de leerplichtwet.

Het verschil tussen nalevingstoezicht en kwaliteitstoezicht treedt aan het licht als de inspectie heeft vastgesteld dat een B3-school niet voldoet aan de norm. Als dat een norm is die niet samenvalt met een specifiek wettelijk voorschrift dan is er uitsluitend sprake van kwaliteitstoezicht; is dat echter een norm die wel daarmee samenvalt dan is er tevens sprake van nalevingstoezicht.

De onderzoeksvragen die de inspectie hanteert zijn als volgt geformuleerd:

1. Bereidt het leerstofaanbod de leerlingen voor op het vervolgonderwijs?
2. Krijgen de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken?
- 3/4 Leidt het pedagogisch handelen van de leraren/het schoolklimaat tot een leeromgeving die volgens maatschappelijk breed gedragen uitgangspunten veilig en motiverend is?
5. Ondersteunt het didactisch handelen van de leraren het leren van de leerlingen?
6. Wordt de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen gevolgd?
7. Krijgen leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften passende zorg en begeleiding?
8. Liggen de resultaten van de leerlingen ten minste op het niveau dat mag worden verwacht?
9. Zorgt de school voor het behoud of verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs?

Om antwoord te kunnen geven op deze onderzoeksvragen is voor het merendeel van de kwaliteitsaspecten een subvraag of een aantal subvragen geformuleerd. Het overzicht van de onderzoeksvragen en de onderliggende subvragen, alsmede het antwoord van de inspectie daarop vindt u in de bijlage bij dit verslag.

Opbouw van dit rapport

Paragraaf 2 bevat de oordelen van de inspectie ten aanzien van deze onderzoeksvragen, alsmede de onderbouwing daarvan. In paragraaf 3 trekt de inspectie haar conclusies op basis van de bevindingen uit deze paragraaf. Bijlage 1 brengt de uitkomsten van het onderzoek bij De Vrije Ruimte voortgezet onderwijs inzichtelijk in beeld.

Onderzoeksmethode

Deze rapportage is gebaseerd op:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van gegevens uit het digitale volgsysteem dat de school hanteert
- Schoolbezoek, waarbij:
 - schooldocumenten zijn bestudeerd;
 - in de groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van onderwijsactiviteiten;
 - gesprekken met de leraren/begeleiders, de directie en het bestuur zijn gevoerd.

2 OORDELEN

In dit hoofdstuk van deze rapportage van De Vrije Ruimte voortgezet onderwijs geeft de inspectie op alle onderzoeksvragen een concluderend antwoord, gevolgd door een korte toelichting.

2.1 Het leerstofaanbod bereidt de leerlingen voldoende voor op het vervolgonderwijs.

Toelichting:

De Vrije Ruimte voortgezet onderwijs biedt vmbo-t aan. Het schoolplan geeft aan dat het onderwijs is gebaseerd op de filosofie van 'Natuurlijk leren'. In deze filosofie staat de vraag van de leerling centraal, niet het aanbod van de school.

De Vrije Ruimte heeft echter wel een verplicht aanbod in de onderbouw omdat zij niet alleen het onderwijs invult aan de hand van keuzes van de leerlingen, maar ook bewaakt dat alle vakken/domeinen zoals vermeld in de kerndoelen voor de onderbouw VO in voldoende mate aanbod komen.

De leerstofkeuzes die de huidige leerlingen van De Vrije Ruimte maken, zijn aan het einde van de periode van de basisvorming dekkend voor de kerndoelen van de onderbouw VO. Men oriënteert zich op het in de toekomst aanbieden van staatsexamens dan wel het toeleiden naar een startkwalificatie. Samenvattend kan thans in voldoende mate kan worden aangetoond dat het leerstofaanbod dekkend is voor de kerndoelen of voorbereidt op het vervolgonderwijs.

2.2 De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.

Toelichting:

Leerlingen werken volgens een (na onderling overleg opgesteld) rooster en krijgen daarbinnen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken en om op een bij hen passend niveau in het voortgezet onderwijs te functioneren. Indien nodig wordt het rooster aangepast. De school volgt de van gemeentewege vastgestelde vakantieperiodes.

2.3/2.4 Het pedagogisch handelen van de leraren/het schoolklimaat leidt tot een veilige en motiverende schoolomgeving.

Toelichting:

De leraren zorgen voor een veilige en stimulerende leeromgeving, waarin op een respectvolle wijze met leerlingen wordt omgegaan. Leerlingen worden gestimuleerd elkaar ook respectvol te bejegenen. De overlegstructuur en interactievormen maken dat leraren bij leerlingen sociale competenties en vaardigheden aanbrengen. Leraren en begeleiders dragen door de structurering van de leerbronnen en inrichting van de lokalen zorg voor een stimulerende en uitdagende leeromgeving. Met leerlingen worden afspraken gemaakt over de planning, waarop de leerlingen worden aangesproken.

2.5 Het didactisch handelen van de leraren ondersteunt het leren van de leerlingen voldoende.

Toelichting:

Het onderwijs is op De Vrije Ruimte ingericht op basis van de behoeften van de individuele leerling. De school heeft regelmatig gesprekken met de leerlingen over de voortgang en over eventuele bijstellingen in het programma, waarbij tevens de doelen van de basisvorming voor ogen worden gehouden. Dat betekent dat er in voldoende mate sprake is van afstemming. Dit blijkt onder andere uit de activiteiten- en voortgangsregistratie.

Het onderwijs wordt in het Nederlands gegeven.

2.6 De voortgang in de ontwikkeling van leerlingen wordt voldoende gevolgd.

Toelichting:

De uitkomsten van de coachings- en voortgangsgesprekken met leerlingen worden vastgelegd. De Vrije Ruimte heeft daarvoor een digitaal systeem in gebruik waarin per leerling doelen kunnen worden gesteld en uitgewerkt, alsmede de voortgang kan worden gevolgd. Deze gegevensverzameling biedt voldoende zicht op de voortgang van de leerlingen op de vakken en/of domeinen. Er is sprake van een periodieke voortgangsbepaling en bewaking gerelateerd aan te behalen doelen. Met de leerlingen worden daarover frequent gesprekken gevoerd. De inspectie concludeert dat voldoende bekend is in welke mate de leerlingen voortgang boeken bij het bereiken van doelstellingen waarop de kerndoelen basisvorming VO of examenprogramma's zich richten.

2.7 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften krijgen voldoende passende zorg en begeleiding.

Toelichting:

De school beschikt over een voortgangsregistratie van de vorderingen van de leerlingen. De zorg die De Vrije Ruimte biedt, is zowel gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van de leerlingen, alsook op de cognitieve ontwikkeling. De school heeft criteria geformuleerd wanneer er extra zorg dient te worden verleend. In de praktijk wordt, indien nodig, ook daadwerkelijk actie ondernomen. De inspectie concludeert dat voldoende gewaarborgd wordt dat leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften passende zorg en begeleiding krijgen.

2.8 De resultaten van de leerlingen liggen ten minste op het niveau dat mag worden verwacht.

Toelichting:

Hoewel de school nog geen leerlingen heeft die examens hebben gedaan of anderszins zijn uitgestroomd naar een vorm van vervolgonderwijs, concludeert de inspectie op basis van de vorderingen in het onderwijsleerproces dat de school thans in voldoende mate resultaten realiseert.

2.9 De school zorgt voor het behoud of verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.

Toelichting:

Het schoolplan is geschreven vanuit het uitgangspunt dat De Vrije Ruimte een school wil zijn voor 4 tot 18 jarigen. Het schoolplan is dan ook bedoeld voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs. In het schoolplan is beschreven hoe de zorg voor de kwaliteit van het onderwijs vorm krijgt. Daarnaast vermeldt het schoolplan de als criterium in de zin van artikel 1a1, lid 1, van de Leerplichtwet 1969 genoemde opdrachten voor het onderwijs en de eigen schoolgebonden opdrachten. In het schoolplan wordt tevens aandacht besteed aan het beleid inzake het onderwijs gericht op participatie in de pluriforme samenleving.

De Vrije Ruimte heeft een aantal vaste begeleiders, daarnaast geven docenten volgens een rooster les op vooraf vastgestelde tijden. Tevens is er een lijst van oproepbare docenten. Met de docenten, die op vrijwillige basis werken, is een vrijwilligersovereenkomst of contract afgesloten waarin de afspraken zijn vastgelegd omtrent de aard en frequentie van de begeleiding, de wijze waarop de begeleiding plaatsvindt etc.

Het aantal bevoegde docenten op De Vrije Ruimte VO bevindt zich boven de grenswaarde van minimaal 80%¹ waar het gaat om lesgeven in de onderbouw. Waar het gaat om een toekomstige uitbreiding naar de bovenbouw op havo- en vwo-niveau, voldoet De Vrije Ruimte niet aan de wet op het punt van de bevoegdheden.

¹ De Inspectie van het Onderwijs heeft, in deze fase van het toezicht op het niet bekostigd onderwijs, de grenswaarde voor een positief antwoord op de onderzoeksvraag inzake de bevoegdheden van leraren op ten minste 80% gesteld.

3 CONCLUSIES

De Inspectie van het Onderwijs is van oordeel dat de kwaliteit van het onderwijs op De Vrije Ruimte voortgezet onderwijs ten volle voldoet aan de voor het voortgezet onderwijs vastgestelde minimumnormen. Het antwoord op alle onderzoeksvragen is positief.

BIJLAGE 1: Overzicht uitkomsten kwaliteitsonderzoek De Vrije Ruimte voortgezet onderwijs te Den Haag.

Voor de kolommen met als opschrift 'ja' geldt tevens 'voldoende of in voldoende mate'; voor de kolommen met als opschrift 'nee' geldt tevens 'niet voldoende of niet in voldoende mate'.

Onderzoeksvraag 1	ja	nee
Deelaspecten:		
1.1 Het leerstofaanbod in de eerste twee leerjaren is dekkend voor de kerndoelen van de onderbouw	☐	☐
1.2 Het leerstofaanbod in de eerste twee leerjaren is eveneens gericht op het verwerven van kennis, inzicht en vaardigheden van één of meer andere vreemde talen dan Engelse taal, en de keuze van die talen is afgestemd op het niveau van het vervolgonderwijs dat aansluitend aan de kerndoelen van de leerling verwacht mag worden.	☐	☐
1.3 Het leerstofaanbod aansluitend aan de kerndoelen stelt de leerlingen in staat hun onderwijsloopbaan in het vervolgonderwijs voort te zetten op een niveau dat van de leerling verwacht mag worden.	☐	☐
1.4 De leerbronnen dragen aantoonbaar bij aan de bevordering van sociale integratie en burgerschap met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.	☐	☐
Onderzoeksvraag 2	ja	nee
Deelaspect:		
2.1 De school realiseert voldoende onderwijstijd.	☒	☐
Onderzoeksvraag 3/4	ja	nee
Deelaspecten:		
3.1/4.1 De leraren bevorderen het zelfvertrouwen van de leerlingen.	☐	☐
3.2/4.2 De leraren zorgen ervoor dat leerlingen op een respectvolle wijze met elkaar	☐	☐
3.3/4.3 De leraren/ de leerlingen handhaven de afgesproken gedragsregels.	☒	☐
Onderzoeksvraag 5	ja	nee
Deelaspecten:		
5.1 De leraren stemmen het onderwijsleerproces af op de verschillen in	☐	☐
5.2 Het onderwijs wordt in het Nederlands gegeven.	☒	☐
Onderzoeksvraag 6	ja	nee
De voortgang in de ontwikkeling van leerlingen wordt gevolgd.	☒	☐

Onderzoeksvraag 7	ja	nee
Deelaspecten:	☐	☐
7.3 De school voert de zorg daadwerkelijk uit.	☒	☐

Onderzoeksvraag 8	ja	nee
	☐	☐

Onderzoeksvraag 9	ja	nee
Deelaspecten:	☐	☐
9.3 Het schoolplan vermeldt de als criterium in de zin van artikel 1a1, lid 1 van de Leerplichtwet 1969 genoemde opdrachten voor het onderwijs en de eigen schoolgebonden opdrachten.	☐	☐
9.4 Het schoolplan geeft een beschrijving van het beleid inzake het onderwijs, gericht op participatie in de pluriforme samenleving.	☐	☐
9.5 De school zorgt ervoor dat zij voor wat betreft de bevoegdheden van leraren overeenkomt met een of meer van de scholen genoemd in artikel 1, onder b 1° van de Leerplichtwet 1969.	☐	☐